

סוּם שֶׁל מֶלֶךְ וּכְלָבָה שֶׁל מַלְכָּה

בא זאדיג לכלל דעה, כי ירח ראשון לכלולות, ירח של דבש הוא, ככתוב בספר הזנד, * ואלו ירח השני לכלולות, ירח הלענה הוא. לאחר מעשה החוטם נאנס ליתן גט לאזורה, לפי שלא יכלו לדור עוד בכפיפה אחת: והיה מבקש אושרו בתלמוד פליאות הטבע.

אמר בלבבו: "אין לך אדם שחלקו יהא משופר עליו יותר מפילוסוף שנהיר לו ספר גדול זה שאלוהים הניחו לנגד עינינו. האמיתות שהפילוסוף מגלה בו, נעשות קנייניו שלו; זוכה הוא לעילוי הנפש, רואה חיים של נחת ואינו מתיירא מפני הבריות, ואשתו הענוגה אינה נותנת דעתה לקטע לו את חוטמו."

מהפך בהרהורים אלה, פרש לדור בבית כפרי שהיה לו על שפת נהר פרת. לא היה מייגע עצמו לחשב כמה כדים של מים הולכים ברגע אחד תחת קמרוניו של גשר פלוני, או אימתי מרובים הגשמים – במזל עכבר או במזל גדי. לא היה שוגג בהזיות שיהא עושה שיראין מקורי עכביש, או כלי חרסינה משברי בקבוקים; אלא היה חוקר ותוהה על תכונותיהם וסגולותיהם של חיות וצמחים; ולא יצאו ימים רבים והוא זכה להארה

* ספר הזנד – ספר פירושים לאַן־סָאָה.

שהעלתה לו שלל גוונים דקים מן הדקים בדברים ובמראות ששאר הבריות אין רואים בהם אלא כללות אחת.

יום אחד, בשעה שהיה מהלך בצלו של חורש, זקף עיניו וראה סריס המלכה שרץ ובא לקראתו ועמו סיעה של חיילים, והללו אחוזים חרדה גדולה ומתרוצצים אילך ואילך כבני אדם שדעתם מטולטלת עליהם והם מבקשים דבר יקר שאבד להם.

"בחור," אמר אותו סריס לזאדיג, "שמא ראית בכאן הכלב של המלכה?"

השיב זאדיג בענווה: "מבקש אתה לומר כלבה ולא כלב."

"יפה אמרת!" נענה לו הסריס.

אמר זאדיג: "זוהי סלוקית קטנה ביותר, וזה מקרוב המליטה גורים. חיגרת היא ברגלה השמאלית, ואוזניה ארכניות."

"מכלל דבריך שומע אני שראית לה לכלבה זו," אמר הסריס וכמעט רוחו בו.

אמר זאדיג: "לאו דווקא, לא ראיתי לה לאותה כלבה, ומעולם לא ידעתי שיש כלבה למלכה."

מחמת הגלגולים שמגלגל הגורל, ברח אותה שעה מידי של סיים אחד היפה שבסוסי המלך, והיה מגמא ערבות בבל. המנצח על הצייד ושמשו היו רצים באימה גדולה להדביקו לאותו סוס. נשתהה המנצח על הצייד ושאל לזאדיג שמא ראה סוסו של המלך עובר בכאן.

אמר לו זאדיג: "אותו סוס מופלג בדהרה הוא; קומתו

חמישה רגל, טלפו קטנה ביותר; זנבו שלוש אמה ומחצה לאורך; עיטורי מתגו של זהב בשיעור ל"ג קורטין, פרסותיו של כסף בשיעור י"א דינרין.⁰
"היכן הוא? איזו דרך פנה?" שאל המנצח על הציד. השיב זאדיג: "מעולם לא ראיתי לו לסוס זה, ומעולם לא שמעתי טיבו."⁰⁰

לא נשתייר צל של ספק בלבם של המנצח על הציד והסריס, כי אכן זאדיג הוא שגנב לסוס ולכלב. הביאווה לפני הדיינים של דסטרהאם⁰ הגדול, שפסקו להלקותו ולהגלותו לשארית ימיו לארץ הגזירה סיבריה. עד שיצא פסק דין זה, באו הודיעו, שנמצא אותו סוס ונמצאה אותה כלבה. חלשה דעתם של הדיינים, שראו אונס לעצמם לבטל דינם; אלא שעמדו וקנסו לו לזאדיג לשלם דמי ענושים ארבע מאות אונקיות של זהב, על שום שאמר שלא ראה מה שראה. מששילם קנס זה, הותר לו לשטח עצומותיו בפני כנסת הגדולה של דסטרהאם. קם זאדיג ואמר:

"כוכבי הצדק, אלופי התורה, אספקלריות האמת, אשר לכם כובד העופרת וחוסן הברזל ונוגה היהלום וכמוכם כזהב־פרווים. הואיל וניתנה לי רשות לדבר לפני כנסת גדולה זו, הריני נשבע בהורמיז,⁰⁰ שמימי לא ראיתי לה לכלבה הכבודה של המלכה ולא לסוסו הקדוש של

⁰ דסטרהאם - טעות המחבר, צ"ל דֶסְטֶרְךְר - מושל חבל ארץ, או שר אוצר.

⁰⁰ הורמיז - יסוד הטוב בדת הפרסית העתיקה.

המלך. והמעשה שהיה בי כך היה. מהלך הייתי בצל של חורש ונזדמנו לי הסריס הנערץ והמנצח על הציד המפואר. ראיתי בתוך החול עקביה של ברייה אחת, ומיד נתחוויר לי כי של כלב קטן הם. חריצים דקים וארוכים שנחרצו על גבי גבשושיות קטנות העמידוני על כך שכלבה היא שדדיה תלויים ונסרחים לה מחמת שימים אחדים קודם לכן המליטה סיעה של גורים. סימנים אחרים שראיתי שהם מטאטאים את החול בסמוך לטלפים הקדומניות, הורוני שאוזניים ארכניות לה לאותה כלבה; ומאחר שהתבוננתי וראיתי כי בדרך הילוכה לא היתה אחת מטלפיה מקרצפת לחול אלא קרצוף קל, הרי שנסתבר לי, כי כלבה זו של המלכה ירום הודה חיגרת היא במקצת, אם ארהיב עוזו בנפשי לומר כן.

"ואשר לסוסו של המלך, להווי ידוע לכם, שאגב הילוך במשעולו של אותו חורש, ראו עיני סימני פרסות של סוס; הללו מטובעים היו בחול בריחוקים שווים. אמרתי בלבי: דהרתו של אותו סוס אין בה דופי. האבק החופה אילנות במשעול צר, ושלעולם אינו מגיע אלא כדי שבעה טפחים ברוחב, מנוער היה קימעה מימין ומשמאל בשיעור של שישה טפחים ומחצה. אמרתי בלבי: סוס זה, אורך זנבו שישה טפחים ומחצה, ועל־ידי נענועיו לכאן ולכאן טיאטא את האבק מעל גזעי האילנות. תחת חופה של צמרות שנשתרגו ברום של חמש אמות, ראיתי עלים שמקרוב נשרו. אמור מעתה, כי הסוס בדהרתו הוא שנגע בהם, וקומתו חמש אמות.

ואשר למתגו, הדעת נותנת כי של זהב סגור הוא, לפי
שעיטוריו נשתחקו באבן, שבדקתיה ומצאתיה שאבן
היא. ומן הסימנים שטבעו פרסותיו על גבי צרורות,
נמצאתי למד כי של כסף טהור הן.”

והיו הדיינים משתאים לכוח שיפוטו המעמיק של זאדיג,
שמבין דבר מתוך דבר; ואותה פליאה עד המלך והמלכה
הגיעה; ולא היו משיחין בטרקלינים ואפילו בלשכת
הפרנסים אלא בזאדיג בלבד; ואם כי נמצאו חרטומים
וכהנים שטענו כי ראוי זאדיג שיוציאוהו לשרפה,
כידעונו וכמכשף, מכל מקום גזר המלך שיחזירו לו את
דמיהענושים שקנסוהו הדיינים. השכימו לפתחו
הקטיגור והגובר והפרקליטין והביאו לו ארבע מאות
אונקיות הזהב, אלא שהפרישו לעצמם שלוש מאות
תשעים ושמונה אונקיות דמי ערכאות ולבלריהם
הוסיפו ותבעו מזאדיג שכר בטלה.

ראה זאדיג ונוכח לדעת, מה מסוכן לו לאדם לעתים
להיות חכם הרבה, וגמר בלבו שמכאן ואילך יהא זהיר
ונזהר מלומר מה שראה.

ואכן, במהרה נודמנה לו השעה לכך. מעשה באסיר של
המלך שברח מן הצינוק; עבר הלה סמוך לחלונות ביתו
של זאדיג. בא סרדיוט והביא לזאדיג לפני הדיינים, והיו
חוקרין ודורשין אותו, והחריש זאדיג מלהשיב להם.
הוכיחוהו על פניו, כי אכן הציץ בעד החלון וקנסוהו
לשלם חמש מאות דינרים של זהב טבין ותקילין. שילם
זאדיג קנסו, וכמנהג בבל הודה לדיינים על מידת
הרחמים שנהגו בו.

היה ואדיג מהרהר בלבו: "רבון עולם! אוי לו לאדם
שמהלך בחורש וסוסו של המלך והכלבה של המלכה
עוברים לפניו לתומם, ואוי לו לאדם המציץ לתומו בעד
חלון ביתו! אכן, קשה לאדם ליהנות מקצת קורת רוח
בעולם זה!"